

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

2/2008

Dva Jaroslavové

Dne 1. ledna jsme si připomněli, že uplynulo již 66 let od úmrtí slavného skladatele **Jaroslava Ježka**. Jeho pohřeb se konal v New Yorku za velké účasti našich krajanů. Zesnulý pan profesor Václav Holzknecht ve své knize „*Jaroslav Ježek a Osvobozené divadlo*“ na str. 59 píše o tomto pohřbu následující: „*Byl to slavný pohřeb slavného člověka, pohřeb, jaký český Nový York skoro nepamatuje. Lid sám a na vlastní útraty doprovodil svého syna*“. Dále dodává: „*Opuštěný pěvecký sbor zazpíval svému sborníku na rozloučenou Smetanův sbor „Sláva Tobě, velký Slávy synu“, první sbor, kterému jej Ježek naučil*“. Pak vystoupili řečníci. *Předseda pěveckého sboru „Zpěvokol“, který se postaral o vypravení pohřbu, Jaroslav Matouš, řekl, že ho neradi propouštějí ze života práce, kam se tak dobře hodil. Posledním řečníkem byl Adolf Hoffmeister, který skončil předpovědí, že Ježkovy písničky zazní znovu v osvobozené vlasti*.“

Kdo byl ten **Jaroslav Matouš**, který pohřb J. Ježka zorganizoval? Byl to rodák z Kupičova, české obce na Volyni. On a jeho bratr Josef odjeli do USA po první světové válce. Jejich předek byl mezi těmi, kteří Kupičov „zakoupili“ a je podepsán jako svědek na kupní smlouvě. Na pohřeb přítele a spolupracovníka J. Ježka ve svém dopise bratru Františkovi (asi v roce 1950) píše následující:

„*Milý Frantiku s rodinou,*

Tvůj dopis jsem obdržel jsem rád, že jste zdraví, a doufám, že i těchto pár rádků ve zdraví obdržíte. Co se týče nás, také to ujde, až na to, že stárneme a člověk začíná být nabažený všeho. Ještě nedávno jsem pěstoval samej sport. Nebylo jediného večera, abych něco nedělal. Byly to kuželky, zkoušky na divadlo a zpěv. Při zábavách jsem musel dávat nějaké ten kuplet a anekdoty. Musím Ti říci, že na všechny ty věci jsem byl dost dobrý. Nevím, jestli znáš ty dřevěné kuželníky. Na těch jsem vyhrával první ceny. Co se týče divadla, každý říkal, že jsem jak pravý herec. Bratr Josef by Ti to mohl říci. Když jsem hrál nějakou tu „dramu“, tak jsem ho vždy rozplakal. Co se týče zpěvu, tak to mě ještě baví a chodím každý pátek. Musím se Ti pochlubit, že jsem založil pěvecký sbor „Zpěvokol“. Je nás 50 členů a já jsem předsedou. Již jsme pochovali několik učitelů. Jeden nám umřel v roce 1942, jmenoval se Jaroslav Ježek. Byl to český skladatel a utekl do Ameriky před Hitlerem. Možná, že jste slyšeli jeho písničky, nebo je budete slyšet. To bys viděl ten funus, ještě dnes o tom mluvjí. Já jsem to měl všechno na starosti. On neměl ani floska, tak jsme se složili všichni od „Zpěvokolu“ a udělali jsme mu prvotřídní pohřeb. Hrál hudba a my jsme mu zazpívali. Ale to jsi měl vidět, jak všichni plakali, když jsem nad ním řečnil. Na pohřbu byl také Jan Masaryk. Tolik náš krajan J. Matouš.

Dopisy Jaroslava Matouše se zachovaly díky manželům Jánovi a Marii Forgačovým. Paní Marie Forgačová je rozená Matoušová, neteř dnes již zesnulého J. Matouše.

Václav Kytel ve spolupráci s manželí Forgačovými a M. Žákovou

K článku „Dobrý rok Vlasty Parkanové“

(MF DNES ze dne 23. 1. 2008)

Vážený pane Rašku,

Z celého srdce Vám děkuji za Váš článek (viz titulky) v MF DNES. V několika větech jste velmi výstižně shrnul problémy veteránů z 2. světové války, jak ze Západu, tak i z Východu. Jsem příslušníkem Východní armády a ještě do dnešního dne si pamatuji, jak jsme se my, vojáci z obou front s nadšením vítali v květnu 1945, že jsme porazili nenáviděný fašizmus, osvobodili naši republiku a věřili, že již bude mír a demokracie. Zejména my, volyňští Češi, kteří jsme v počtu 10 526 mužů a žen v březnu 1944 posílili již existující Svobodovou armádu a po těžkých bojích se vrátili do vlasti svých předků, jsme byli pevně přesvědčeni, že se nebudeme muset vracet do sovětského „ráje“. Rodiny vojáků se podařilo v roce 1947 do vlasti repatriovat. Hlavní zásluhu na tom měl tehdejší prezident Dr. E. Beneš. Z vděčnosti mu volyňští Češi v Žatci u příležitosti šedesátého výročí návratu do vlasti odhalili bustu.

Domnívám se, že by bylo vhodné některým lidem, kteří zapomínají, nebo těm, kteří sovětský systém „demokracie“ vůbec nepoznali, jak ve skutečnosti vypadal, připomenout.

Jelikož volyňští Češi byli převážně zemědělci, bylo by vhodné uvést, jak se např. kolektivizace v SSSR prováděla. V Československu např. trvalo združstevňování déle než 10 let. Stalin to stihl za jediný rok. Kdo by se zdráhal do kolchozu vstoupit, čekala ho deportace na Sibiř. Nebo přijelo do vesnice NKVD, zorganizovali hromadný „dobrovolný“ nábor do kolchozu tak, že na stůl položili „nagan“ (bubínkový revolver). Takováto chaotická kolektivizace bez zajištění mechanismu, sýpek apod. měla za následek hladomor. Dnes je znám např. hladomor ze třicátých let minulého století na Ukrajině, který stál životy kolem šesti milionů lidí. Formu obžvy zajišťoval také kanibalismus! Takovýto osud potkal město strýce s celou šestičlennou rodinou. Můj další bratranec byl „dobrovolně“ odvezen na učené práce na Sibiř. Díky válce s Německem vstoupil do Svobodovy armády, prošel celou anabází bojů od Buzuluku až do Prahy. Zde pak působil jako učitel na střední škole. Samo zřejmé, že jsme věděli o stalinském masakru polských důstojníků v Katynském lese. Nikdo nám to nevětil. Na základě takto poznané krutovlády v SSSR a později i u nás, jak správně ve svém článku uvádíte, jsme měli oště protitotalitní názory, neboť celá řada z nás to poznala na vlastní kůži. Proto jsme také po válce o všem, co se dělo v SSSR, otevřeně mluvili.

Pane Rašku, víte, od koho se nám dostalo nejdříve výtek a nesouhlasu, že jen pomlouváme SSSR? Byli to právě někteří vojáci ze Západu. Nebyli v žádném případě komunistického přesvědčení, ale vytýkali nám, že nám Sovětský svaz umožnil bojovat proti fašizmu, že nám dali zbraně a uniformy. (Ty byly sice šity v Moskvě, ale z anglických látek, které zajistila pro Čs. armádu prozatímní vláda v Londýně).

Dovedete si, pane Rašku, představit, jak jsme byli zoufalí a bezmocní, když nám skoro nikdo, o komunistech nemluvil, nevěřil? Dokonce bylo slyšet i hlasy, že jsme to my, vojáci Východní armády, kteří do země přivlekli komunismus. Víme, že to byly hlasy omezené, kteří pak v roce 1946 třeba volili komunisty!

Po únoru 1948 nastal doslova hon po vojácích ze Západu. Komunističtí mocipáni se tím ani netajili. Ale málo se ví, že i vojáci z Východu byli perzekvováni, vězněni, mnozí před zatčením utekli do Ameriky, Kanady. Svě si užili i volyňští Češi při osidlování pohraničí. Tehdejší komunistický ministr zemědělství Duříš rozesal všem okresním výborům KSČ tajný příkaz, že noví osidleni volyňští Češi - příslušníci Východní armády nesmí přesáhnout jednu třetinu celkového počtu obyvatel obce. Toto opatření mělo za účel narušit známou soudržnost volyňských Čechů, kterou si po desetiletí v cizí zemi vybudovali.

Na závěr bych se rád zmínil o tom, jak se komunisté po únoru 1948 postarali v zaměstnání o mou „převýchovu“. Jelikož na okupovaném území během války Němci střední školy uzavřeli, ukončil jsem střední školu v Praze na Vinohradech. Pak jsem nastoupil do Státní banky československé. Komunistický puč v únoru 1948 byl neslavným historickým předělem v naší zemi. Velmi neblaze zasáhl část naší společnosti. Někteří lidé skutečně zcela dobrovolně, jiní pod psychickým, existenčním nátlakem do KSČ vstoupili. Významnou roli v tom sehrály třídně komunistické prověřkové komise. Takovou komisí v SBČS vedla komunistka soudružka Ebenová. Druhým členem komise byl soudruh Špička, příslušník Západní armády! Pro mne se situace vyvíjela velmi nepříznivě. Západní voják-komunista prověřoval Východního vojáka-nekomunistu, známého pomlouvače poměrů v Sov. Svazu. Ortel komise byl naprosto nesmlouvavý - na převýchovu do těžkého průmyslu, abych poznal údernou sílu pěti třídníků. Byla to Poldovka na Kladně. Doba nasazení byla stanovena jen na půl roku díky tomu, že jsem znal dva západní a dva východní jazyky. V té době v SBČS, zejména východní jazyky, nikdo neznal.

Tímto příspěvkem jsem chtěl pouze poukázat na to, že ani příslušníci Východní armády neměli za komunistické nadvlády na „růžích ustláno“. Přesto ještě dnes se vyskytují - spisovatelé formátu Jáchyma Topola, který zdaleka nezná některé dějinné události z 2. sv. války a dělá nesprávné závěry... Obdobně lze hodnotit i pořad o gen. L. Svobodovi na ČT2 dne 30. ledna t. r., zda se má nebo nemá postavit mu v jeho rodišti pomník. Celý pořad vyzněl naprosto ve prospěch gen. L. Svobody. Přesto i zde se našel malý Čecháček, který vytrhl jednotlivosti z celkového kontextu a z výstavbou pomníku nesouhlasil. Ví on vůbec, že např. Stalin naléhal na vedení KSČ, aby Svoboda byl dán do ústraní? Žádosti bylo pochopitelně vyhověno, gen. Svoboda byl jeden měsíc vězněn a pak uklizen do JZD. Konečně tento pořad v televizi je uváděn pod názvem „ta naše povaha česká“, a to o něčem vypovídá! Ing. Zdeněk Damašek

Vlastenectví Volyňáků

(Převzato z časopisu *Národní Osvobození*)

Dne 22. června 1941 německá vojska napadla Sovětský svaz. Obsadila Volyň a pokračovala v útoku dál k Leningradu, Moskvě a Volze. Na obsazeném území hitlerovci vládli velmi krutě, bezohledně a do všech důsledků uplatňovali své rasistické zákony. Jak na okupaci reagovala česká menšina na Volyni? Již v roce 1941 vznikla myšlenka založit ilegální českou protifašistickou organizaci. Dostala jméno Blánik.

Obrat na východní a na západní frontě vytvořil příznivější podmínky pro aktivaci české menšiny na Volyni. Proto v květnu 1943, z iniciativy Blániku, začala příprava pro vstup volyňských Čechů do československé jednotky na východě. Významným organizátorem se stal ilegální týdeník Hlasatel. Informoval také o bojích československé zahraniční armády na západě i na východě a o vítězných bojích spojeneckých armád.

Hlavní úkol Blániku rovněž spočíval v ilegální vojenské přípravě volyňských Čechů. Zároveň byly vyhotoveny mobilizační listiny, v nichž byli podchyčeni muži české národnosti od 17 do 55 let. Dívky a ženy se zase chystaly na zdravotnickou službu. Po vyhnání hitlerovců z Volyně byl 3. února 1944 z podnětu Blániku odeslán z obce Novokrajev u Rovna telegram hlavní politické správě Rudé armády do Moskvy s žádostí umožnit navázání kontaktu s 1. československou brigádou, jež se zúčastnila bojů za osvobození Kyjeva. Telegram poslal šestačtyřicetiletý sedlák Josef Kazda, člen Blániku a legionář z první světové války. Žádosti bylo vyhověno. Josef Kazda se stal příslušníkem 1. čs. armádního sboru v SSSR. Po válce se i s rodinou usadil v obci Radiceves u Žatce, kde hospodařil na zemědělské půdě. Už nežije.

Když 1. čs. brigáda po vítězném boji o hlavní město Ukrajiny Kyjev začátkem března 1944 přišla na Volyn, poskytl jí volynští Češi 800 koní s postroji nebo sedly, 300 kusů jatečního skotu, 110 jatečních prasat, 250 vozů s přířeží, 20 selských kočárů, 150 tun mouky, 20 tun obilí, hudební nástroje pro dvě čtyřicetiletá tělesa, 500 knih a 770 000 rublů na zakoupení tanků.

Přiliv volynských Čechů do čs. východní vojenské jednotky začal v první polovině března 1944 a pokračoval v dubnu a květnu. Výsledky náboru byly tak skvělé, že vůbec nebylo třeba organizovat mobilizaci. Odvodní komise v Rovně měly co dělat, aby tento nápor zvládly. Přicházely celé rodiny i se svými šestnáctiletými syny.

Před takovou komisí předstoupil chlapec. Doklady o totožnosti neměl. Jen tvrdil, že je mu osmnáct. S takovou tvrdostí a neodbytností se domáhal přijetí do jednotky, až nakonec její členy umluvil. Byl to šestnáctiletý Rostislav Khol z Zdobunova. Stal se telefonistou u štábu dělostřelctva 1. brigády. Za statečnost a projevené hrdinství byl vyznamenán Československým válečným křížem 1939.

Před odvodní komisí předstoupil malý, vyzábělý chlapec. Jmenoval se Oldřich Holub. Pocházel z české obce Kupičov. Byl naplň sirotek. Utekł z domova. Doklady rovněž neměl. Pouze prohlašoval, že osmnácté narozeniny oslavil před několika dny. I jemu se podařilo komisi přemluvit. Ve skutečnosti mu bylo šestnáct. Nikdo by do něj neřekl, že ihned v prvních dnech bojů v Karpatech dokáže přivést dva zajatce.

Kc komisi se dostavil starý volynský táta, aby jej zařadili do armády. Již dvakrát jeho žádost zamítli a nyní, potřetí, mu lékař říká: „Jste star, zákon to nedovoluje, půjdete, otče, domů.“ To se už stařec rozeřhl a vybuchl: „Dělejte jak rozumíte, ale já, starý legionář z minulé války, se vám odtud za nic na světě nehnu. Moji dva kluci jdou s vámi a já s nimi půjdu taky.“ To pomohlo. Byl přijat. Takové bylo vlastenectví volynských Čechů. Ve třech dnech byla rovenská kasárna Volyniáky přeplněna.

Nastala doba výcviku. Volynští nováčci se připravovali pro budoucí boje. V začátcích se však situace na frontě u Lucka vyvíjela tak, že již po několika dnech mnozí z nich byli nasazeni do boje. Někteří ani neměli vojenskou výstroj. Copak stejno-kroj, hlavně, že zbraně už uměli ovládat. A tak v boji o městečko Torčín u Lucka se mnohým nováččkům dostalo prvního křtu ohněm. Po několika dnech byl Torčín dobyt a Němci byli nuceni ustoupit dál na západ.

Následovaly měsíce nerušeného vojenského výcviku u všech zbraní, jimiž 1. čs. brigáda v bývalém Sovětském svazu disponovala. Tehdy už čs. vojenská jednotka byla přesunuta z Rovna a Lucka do Bukoviny (bývalé severní Rumunsko) a většinou roz-místěna v lesích kolem města Sňatyna a v Sadaguře. Tehdy s příchodem volynských Čechů byly zorganizovány 2. a 3. brigáda a další útvary. A pochopitelně tak vznikl i československý armádní sbor v SSSR.

Plk. Jindřich Buchalský

Mé paměti z mládí

(Vzpomínky Bohuslava Šebesty, zpracovává V. Kytel, pokrač. 12. z čísla 1/2008)

Rodina se nám začala rozrůstat. První dceruška se nám narodila mrtvá, za rok se nám narodila dce-ruška Zdenička. Tak to šlo krokem za sebou: Bohouš, Máňa a Libuše. Ty se narodily před první vojnu. Kolem roku 1912 nám bratr poradil, abychom si na to „futoru“, co jsme koupili, vysázeli chmelnici. Byla tam moc dobrá půda a bylo to blízko domova. Poslechl jsem bratra a hned na jaře roku 1912 jsme tam chmelnici založili. Bratr nám přivezl sazenice. Vysázeli jsme jich 60 kop. Velice dobře se nám ujal a z mladého jsme měli první rok pár půd. Začal jsem kupovat sloupce a drát. To nás zase hodně kostovalo. Byla to ale drátěnka na dobré půdě a moc pěkně postavena. Měli jsme z ní velkou radost, moc nás to těšilo a s chutí jsme na ni pracovali. První řezba v roce 1913 nebyla ještě valná, ale dala nám 25 půd. Další byly již lepší. V roce 1914 jsme měli celkem 75 půd chmele. Postavil jsem si sušárnu na vtr. Měl jsem asi 200 rákosových placht. Rákos jsem vozil od Lucka. Měl jsem s tím velkou práci. A když jsem to dal všechno dohromady, tak na nás přišla zase velká rána. V roce 1914 po žních vypukla vojna! Chmel jsem s bídou načesal. Když byl suchý, koupil jsem žoky a sežokovali jsme ho. Prodat se ho nepodařilo. Byla vojna a nebyli kupci. Složili jsme žoky do sušárny a tam ležel do r. 1915, do příchodu Němců. Ti mi ho sebrali, dali mi kousek papíru a byl jsem odbytý. K tomu všemu se ještě dali do drátěnky a víc jak polovic sloupů vyvrátili.

Zbytek jsem přivezl domů. A tak jsme měli po drátěnce, ze které jsme se tak těšili a rádi pracovali. Netěšili jsme se dlouho. Vojna začala po žních 1914 a skončila po žních 1918. Během vojny Ruští postupovali až se dostali k Přemyšli. Až v Kupičově bylo slyšet bouhání. Tak to bylo až do roku 1915, kdy Rusové začali ustupovat a hnali před sebou všechny ukrajinský lid. (Dle vyprávění ruská propa-ganda šířila zprávy, že Němci uřezávají ženám prsy. My jsme věděli, že je vozi na „Stacii“ do Holob. Tam je „nahržovali“ do vagonů. Tam také co měli, jako povozy a koně, velice lacině prodávali. My jsme koně neměli a tak jsem se rozhodl, že do těch Holob půjdu a nějak si koupim. Pár Čechů z Kupičova, kteří také koně neměli, šli spolu. Bylo tam moc koní a vozů na prodej. Každý si mohl vybrat co chtěl a jaký chtěl. Vše bylo velice laciné. Já jsem si koupil dva koně a dva vozy. Dal jsem za ně 20 a 50 rublů.

Na tu noc, kdy jsem jel zpátky do Kupičova, nikdy nezapomenu. Než jsem si všechno připravil k odjezdu, sousedé z Kupičova mi ujeli.

Zůstal jsem sám jak kůl v plotě. Vyjel jsem z Holob již samý večer. Do Kupičova z Holob to bylo 22 verst- vy. Myslel jsem, že se dostanu alespoň k bratrovi do Ozerán. V Hončibrodském lese byla tma jak v ranci. Tento les se táhl 5 km. Byl jsem asi v polovině, když jsem zpozoroval tři jezdce, vojáky. Mí koně se lekli a převrátili mě do příkopu. Kůň, který byl vzadu, se utrl. Vozy se mi rozlízaly každý zvlášť. Bylo to hrozné v té tmě. Vojáci se zastavili a ptali se mě, odkud jedu. Řekl jsem jim, že jsem neměl koně a že v Holobách je „běženci“ prodáváři. Tam jsem si je koupil. Řekl jsem, že jsem z Kupičova. Pomohli mi spravit vozy a chytit koně. Jel jsem dál, ale po kilometru jsem potkal zase vojáky. Ti byli horší a podezřívali mě, že jsem ty koně ukradl. Řekli, že se musíme vrátit do Holob, aby se přesvědčili, zda je pravda, že jsem vozy i koně řádně zaplatil. Už jsem se obracel, že pojedou za nimi zpět, když přijeli další 4 vojáci a vyptávali se, co se děje. Opakoval jsem jim svůj příběh. Zároveň jsem jim řekl, že se máme také z Kupičova stěhovat. Řekl jsem jim, že mám v Kupičově „větrjanuju mělnicu“ a oni řekli, že ji zna- jí. Tím vojáčkům, co mě zadrželi, řekli, aby mě hned pustili že nejsem žádný „vor“ a poslali mě domů. Poděkoval jsem a jel. Do Ozerán jsem dorazil jednu hodinu po půlnoci. K bratrovi jsem se ani nedostal. Před ním bydlel můj bratranec Janda a tak jsem u něj přenočoval. Byl jsem tak zmoučený a ustrašený, že jsem již nemohl jet dál. Můj bratr s bratrancem Jandou se moc divili, že jsem se v takovém rozruchu pustil v noci domů.

A když jsem přijel domů, měli jsme již příkaz za týden stěhovat se. Co se dalo dělat? Z vesnice Kupičova již někteří vyjeli v noci.

(Pokračování příště)

Ukrajina, Volyn, Podcurkov, roky po presídlení

Po tom, čo z Levočskej železničnej stanici v útorok 28. januára 1947 roku odišiel vlak s toryskými presídlencami na Ukrajinu, hoci bola treskúca zima, dorazili za týždeň do Zdobunova na Volyn, do obce Podcurkovo, kde už Češi sedeli na kufroch a čakali na pokyn k odchodu do svojej pravdávnej vlasti, Československej republiky... vedeli, že sa budú sťahovať, ale nevedeli kedy to bude, a tak ozimnami mali zasiate všetko, čo bolo gazdom treba, čo na jeseň 1947 roku už ale zožali torýšieni, hodermačane, šambrinci, jakubianci a urajinské vyhnanci lemky, z juhovýchodného Poľska, noví obyvateľia Podcurkova.

Čech Janoušek mal usedlosť riešenú veľmi prakticky na obytnú časť, ktorá bola z dubového dreva, nadzavovala murovaná maštaleň. Nebolo treba pri rannom kŕmení dobytky, s pod teplej periny, cez vonkajší mrazivý a na sneh bohatý priestor, lebo veterná pani, ukrajinka zima nafúkala k domom toľko snehu, že ku studni sa naši prekopávali cez trojmetrový zavej snehu... v sadoch, na poliach nebola ničím neobvyklým až metrová vrstva snehu. My detiska sme z toho mali veľkú radosť, zimné prázdniny 5 - tých a začiatku 60-tých rokov to bolo ono... Janouškovi, a teraz už náš dom stal na malom vršíčku, v ceste vetrov všetkých smerov, preto medzi prvými dalo sa z jeho strechy, spúšťať, na sankoch a lyžiach. Len dudniaci plech ručil staršie osazenstvo domu... súčasne cestárske servisné služby, by v tej zime skolabovali...

Dve stodoly, na jeseň 1947 roku boli plne obilia (zboža). Dedo Juraj skonstatoval, že od svadby v novembri 1923 z babkou Annou, keď začali u Mlhomišia v Toryskách gazdovať až do presídlenia, ich prácu nikdy Pán Boh tak štedro neodmienil...

Rodina Horbaľovcov bola na predĺžení v optimál-ním rozpoložení... stará Anna Kašparová, ináč moje babky mama, bola narodená v 1888 roku, preto mala svoj pracovný zenit za sebou, bola ale doma na gazdo- vstve jako živý najspoľahlivejší zámok a tiež od jari do jesene pásala dobytok a ovce. Dedo Juraj nemal ani 50 rokov, babka Anna ani 45 a k tomu mali synov: 22 ročného Jurajka, 20 ročného Jana, 15 ročného Michala a 17 ročnú dcéru Annu. Vydarila sa úroda aj v rokoch 1948, 1949 a 1950. 6. februára 1950 roku sa u Horbaľovcov poženili a domov priviedli novo- manželky synovia Juraj a Ján, a na Martinovku, do ro- diny presídlencom Ulišových, Šambrinských rodakov, vydala sa teta Anna.

Rok 1950 bol prelomový aj v iných smeroch. Začalo sa hovoriť o kolchozoch, o tom, čo bolo pre všetkých presídlencom zo Slovenska, cudzie. Kto sa dostal k hodnoverným zdrojom, bol informovaný o predvojnovom stalinovom združštevňovaní, robil opatrenia, aby jeho, ťažkou pracou zarobené neskončilo v kolchoznom galimatiaši... chytřejší predajom kráv, jalovic, býkov sa zbavovali „nadytočného“... Len dedo Juraj nechápal realitu prostredia v ktorom žil, babkina naliehania a prosby odbil vetou: Ty by si ma naučila gazdovať! O to väčšie bolo jeho sklamanie na jeseň 1947, keď to, čo na jar poslal, zožal kolchoz a agitatori z maštaleň vyvedli dobytok, nechali len jednu kravičku a teľatko na útri rodiny... Šťastie, že na Martinovke kolchoz meškal, a tak manželky synov Jurajka a Jana dostali od vojích mám, po teľnej jalovícke, preto už v zime 1951/52 sa Horbaľovská maštaleň čiastočne doplnila.

Cez Volyn, podia historických prameňov, sa toho prevalilo dľať... ona, Volyn, bola na ceste Poliakov při dobyjaní Ukrajiny, cez ňu, vyhánali zase oku- pantov ukrajinské kozáci, slávne a na svoju dobu veľmi dobre organizované vojsko Bohdana Chmel- nického, prešli tam a utkali spet cez ňu Nemci, o partizánskom hrdinstve šušajú listy polských lesov, a hrobmi, bojovníkov za samostijnist' Ukrajiny je Volyn posiatá tak, ako teraz obylim...

Od roku 1947 až do roku 1957 nemohol nikto, kto sa vydal do lesa, mať zarúčené, že sa domov vráti, ale nachystať drevo na zimu bolo treba... Zo vznikom kolchozu na Podcurkove vznikla aj ozbrojená dobrovoľnícka jednotka, nazývaná stripký. Tvorili ju: Lotrasy Juraj (Bajda), Bobko Michal starší, Petricko Juraj st., Horbaľ Juraj st., Lotrasy Ondrej (Paguľa, resp. Dzimar), Peligrim, Kašpar Michal st. (Sedvak), Jarčuk Vasil s prežývkuo Ene-Ene, Mazurok Vasil, neskorší kolchozný brigádýr, a veliteľ tejto jednotke Ján Horbaľ. Miestnosť, kde boli uložené sediem- ranové pušky dobrovoľníkov, velitelská pištola kalaš- nikov, bola v Paguľovom dome... Od ochrany dozrie- vajúceho obilia, cez nočné strážení a hliadky po obci a v jej chotári, cez cvičné ba aj ostré poplachy, návnady, lsti a skúšky NKVD, podcurkovským stripkom, v týchto nepokojných rokoch, keď chýba voči: NKVD hrozila deportáciou na Sibir, a netaktický postup s UPA mohol vyústiť do krviprelievania, sa po- darilo uchrániť majetok Podcurkova a jeho obyvate- ľom sa nezkrivil ani vlas na hlave, hoci krv, nielen v žilách stripký, tuhla, od obyčejného ľudského strachu, neraz. Šťastena im priala,

Boh ich uchránil a pomohli rady od Volynských Čechov, ktorí od 1. septembra 1939 do februára 1947 na Volyni toho prežili až, až.

Obetou padesiatých rokov sa stala na 10 rokov odsúdená Podcurkovská učiteľka, vedúca obecnej knižnice, páni Olexandra Danylivna Saj, ktorá, krátko po Stalinove smrti bola oslobodená a sa vrátila z gulagu zpať, hoci stať za učiteľskou katedrou jej režim už nedovolil nikdy... a verbovka do Doneckej uhoľných bani zachránila pred odsúdením Michala Horbaľa, na ktorého, na Rivnenskú centrálu NKVD ktosi zaloval, že Michal, keď pásoľ v Kašperovom lese kravy, videl a neoznánil pohyb oddielu UPA... Podcurkoviane žili aj spoločne. Sousedné ukra- jinské a presídlenecské obce navštevovali s divadel- ními hrami, po ktorých boli tancovačky, kde vyhrávala kapela Jurka Duboša z Poráčá, a postupne, s upada- júcim v lesoch napätím aj na Podcurkov sa osmeľovala prist' mládež okolitých obcí.

Spomienky starších zapsal Ivan Horbaľ, narodený roku 1951 na Podcurkove, bytom 052 01 Spišská Nová Ves, ul. Dumajská 22, tel. 00421-53/442 71 56.

Stromy v mém živote Višňový sad

Nenechte se zmýlit čechovským titulkem, s dra- matikem ruské literární klasiky nemá společného zhoľa nic. Jde o sad kolchozní v jedné z vesniček tam za horami a rovinnami na daleké ukrajinské Volyni.

Zde se rodili, žili, pilně pracovali a umírali Češi, jejichž předkové opustili milovanou kotlínu uprostřed Evropy, neb nebyla schopna ve druhé polovině 19. století některá svá dítká uživit a pro jiná jejich vlastní zlaté tele nebylo dost tučné, a tak doufala ještě víc je vypást na žirně černozemi.

A v těchto končinách se zvláště dobře daří višňovým stromům, proto není divu, že v rozsáhlém sadu jasnými barvami září příbytky tvorů nejpilnějších včelí úly. Počítají se tady na stovky, vždyť je to kolchozní včelnice, páska, tak se jí tu říká. Právě tady, v království číperných bodalek pracuje velmi ráda budoucí maminka, moje maminka. Na jaře sad tone v bělostných závojných drobných kvítků, v létě se větve sklánějí k zemi jako rudé girlandy pod tíhou dozrávajících rubínů, leč právě nyní panuje měsíc únor a ten si osobuje právo vše živé mořít chladem. Vřask také rtuť teploměru spadla až k mínus dvacíce.

Jak sad, včelky a mráz souvisí s budoucím mateřstvím? V něm se totiž nerodí jen včelky, ale i lidské životy. Kolchoz vlastní porodnici, stojí na okraji sadu. Na svět u přivádí kloučky i holčičky moje mladička tetička. Za okny mrzne jen prašitá a v porodnici se taky nikdo neohřeje. Mně se do té zimy vůbec nechce, a tak zkusíme všechny tři, než se mi podaří zavřískat: Lidi, my jsme to zvládly!"

O pár let později během za maminkou do sadu i do včelnice, mlsám med živýkáním pláští. Nic sladšího pak už nikdy můj jazýček neochutná.

Jesle

Každé holověnské stavení tone v bujném stromoví. Kralují jabloně, stejně lahodné ovoce tu plodí višně, hrůně i slivoně nespočetných druhů.

A tak šup s batolátky z porodnice ve višňovém sadu do jesliček obklopených všelikým ovocným i okrasným stromovím, aby se maminky mohly „bezstarostně“ lopotit na kolchozních lánec, v kolchozních kravinech i vepřinech, aby tehdejší vládce světa Hitler měl dost proviantu pro své frontové hrdin, aby syti mohli srdnatěji vrazdit otce oněch nevíňátek.

A co my, děti? Po obědě se trošku prospíme... V jeslejší ložnici je i dnes všecička na svém místě. Postýlky bělounek jako snih vyrovnané do zákruty, sestřičky zářící dobrotou i skotačivě děti. Že právě teď žádné neskoťáci? Nevšimli jste si? Zrovna je všechno a všichni nějak stimulé. A nečejte se tak poprvé! I nejmenší škvřně podvědomě cítí cosi zlověstného, proto je lepší být jako myška. Ano. I dnes se očekává vzácná návštěva.

Ještě posledního špunta šoupnout na kutě, přikrýt prostěradlem... Dnes je takové horko! A přece mrazík hrůzy šimrá po zádičkách.

Bojí se i tety? A už je to tady! Dveře dokořán. V nich dva urostlí muži v těch nejobávanějších a nejen neviděných uniformách. Jim po boku obrovští vlčáci. Černé bičiky budou hladit psy, nebo děti? V každém případě je dobré jimi švihat kolem sebe. Co kdyby nadčlověka chtlo některé z dětí napadnout? Vždyť jsou už dvouleté a válečné jesle hýčkají ve své náručí i šestiletá.

Dvě čtyřlétá srdíčka splašeně tlučou pod jedním prostěradlem.

„Slavěnko, zejtra si zase k tobě vlez, jo?“

Vojáci panovačně přehlížejí ložnici. Psiska cení zuby. Sliny stékají na vydrhnutou podlahu. Dvě lidská mláďata se k sobě tisknou a zpod prostěradla po očku pozorují hosty. Vidění dvojnáma očima vojáci nejsou tak velcí, i psi se zdají přátelštější. Dnes všechno opravdu dobře dopadlo, nikdo nebyl bit, ani nikdo neřval. Jen sestřička láteří:

„Co vás to napadlo ležet v jedné posteli? Víte, co by se stalo, kdyby vás přistihli takhle neukázněně?“

Usne někdo po takové pohádce? Za chvíli se ložnici ozývá pravidelné dětské oddechování. Nejedno hrůza vyčerpala. Jiné oka nezamhouří.

Vstávat a jít se na zahradu! A budeme si hrát! Na co? Přece jako včera a předečivěrem. Na ženicha a na nevěstu. Hostů je moc a svatba se jak se patří vydařila. Ženich pláče? Asi přebal a spadl do kopřiv.

„Děti, poslouchajte, slyšíte něco?“

Nic. Do zítřejšího poledního spánku září celý svět.

Štěpnice

Tatínek se jen sporadicky ozývá trojúhelníkovitými psaníčky odkudsi z vražedné fronty. A paní učitelová se svou malou dcerkou se přece nemůže jen tak zbůhdarma roztahovat ve školním bytě. Pryč s nimi! Že nemají kam jít, okupační panstvo nezajímá. Ještě že ve stejné vesnici v roztrhané chalupě žije dědeček s babičkou. Kdysi zde bylo pamatováno i na výměnkáře. Tady najdeme střechu nad hlavou i láskyplné teplo domova.

Pod našim oknem kaluje dědeček-sadař. V miniaturní školce rostou útlé proutky i stromečky s nesmělé se rozvíjejícími korunkami. Děda je štíhlý, vysoký, šedovlasý, obličej rozrývají vrásky ustaraného hospodáře. A právě on ty budoucí štědré plodonoše ošetřuje a šlechtí, úspěšně!

Děti však směji štěpnicí obhlížet jen z uctivé vzdálenosti. Je to tak těžké! Dobře by se mezi stromky klíčkovalo, snad i na schovku by se tu dalo zahrát. Vrcholící léto trýzní děti nejnemilosrdnější. Na těch proutečích totiž dozrávají ryngle. Jedna, dvě, víc by jich stromek neužil ani neunesl. Mnohé se velikostí vyrovnají pomerančům. Sluníčko je vybarvuje modře, červeně i žlutě. Žluté lákají nejvíce a jsou jen dvě. Laskominy však mají tři děti.

„Dědečku, nikdo není doma, nikdo to neuvídí, utrhně mi, prosím, jednu“, škemrám. I stalo se. Šáva mi teče po bradě, po šatičkách a zkrápi i bosé nožky. Upataná jsem až za ušima, ale ta slast! Sedmileté tolik chutná lahodný plod a snad ještě víc přichutí zakázaného ovoce. Večer si to oba vypijeme od babičky, osídili jsme totiž další dvě vnučata. A spravedlnost přece musí být.

Jiřina Pulerová, Tachov (Pokračování příště)

ZPRÁVY Z REGIONŮ ...

Region Litoměřice

Roční aktivita Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel v našem regionu byla zakončena schůzí výboru, konanou dne 10. 12. 2007.

Do programu jsme si dali kromě vyřízení běžné měsíční agendy, jako každý rok, veselejší vánoční posezení.

V touze vytvořit jakýsi nádech příjemné vánoční atmosféry, členky výboru, jež měly tento měsíc úklidovou službu a další organizátorky Anička Holubová, Anička Šarayová, Nina Bilijenková, Miluška Dědková, Olina Vašíčková i další, připravily krásnou vánoční tabuli.

Dlouhá řada spojených stolů byla přikryta bílými ubrusy, na nich uprostřed stály hezké umělé stromečky s ozdůbkami, po celé délce stolů plápolaly jiskřivé plaménky svíček a ozařovaly tácky doneseného domácího pečiva i jiných pochoutek, mezi nimiž se třpytily sklenky, připravené na víno. Na vedlejších stole stály připravené šálky na kávu neb čaj a samozřejmě láhve s nějakým pitím. Byl to pěkný obrazek.

Když pak přijeli manželé Kozákové, stoly byly obohaceny o další tácky výborných žlutokových věnečků plněných krémem, které jsou specialitou paní Bohušky Kozákové a kterými ona často naše krajská posezení obdarovává. Ani i tento rok paní Slávka Zemanová, naše známá dodavatelka domácích koláčků na slavnostních setkáních nemohla nepřipravit každému členu výboru vánoční dárek. Do vyrobených košíčků vkládala doma upečené a ozdobené perníkové stromečky, hvězdičky a srdíčka a ještě přizdobené zelenou snímkou chvoji s radostí je stavěla před každého na stůl. Vždy s velkým obdivem a uznáním hodnotíme její stálou touhu obdarovávat a vytvářet kolem sebe krásno.

Když už vánoční tabule byla náležitě připravena, organizátorky donesly předem objednaná voňava, grilovaná kuřecí stehýnka a se sladkokyselými okurkami, výbornými nakládanými papříčkami, hořčicí a samozřejmě s chlebem, to byla pochoutka. Než jsme se dali do hodování, vedoucí Josef Kozák v předmluvě poděkoval všem za účinnou spolupráci a k nastávajícím svátkům popřál všem hodně zdraví a spokojenosti v novém roce.

Pochutnávali jsme si pak na těch mnoha dobrotách, vzpomínali, srovnávali a bylo nám spolu dobře i veso a po přípitku zdravotní meruňkovičky ještě veseleji.

Když pak nastal čas se rozejít, všichni se snažili pomáhat při úklidu. Nádoby bylo rychle, ač v nestandardních podmínkách, umyto, a vše vráceno do původního stavu. Rekla bych, že se nám předvánoční besídka vydařila a rok 2007 jsme zakončili hezky.

Zapsala V. Suchopárová

Region Litoměřice

Oznámení

ŠČVP region Litoměřice oznamuje všem členům regionu, že

dne 14. března 2008 v pátek v 10 hodin se koná výroční členská schůze v restauraci Koliba u Výstaviště Zahrady Čech.

Srděčně zve výbor regionu.

Za výbor Holubová

Dopisy čtenářů ...

Vážená redakce,

Čtla bych se nejen s Vámi, ale i se čtenáři Zpravodaje podělit o vzpomínky na jedno velké

přátelství, které začalo v r. 1943 na východní Volyni, v Olšince, kde jsem se narodila a žila až do r. 1947, do odjezdu zpět do vlasti mých prarodičů.

Uprostřed války, v červnu 1943, na Olšinku přijela pracovní četa Čechů ze sv. Moravy. Bylo jich celkem 11 plus jejich nadřízení, Němci. Ubytování byli různé v domech českých rodin, což je velmi překvapilo a potěšilo, že jsou mezi svými. Dodnes si pamatuji, kde kdo bydlel - u Peterků Sláva Jurajda z Bludova a Josef Hošek z Leštiny, - u Kamenských Zdeněk a Emil Brokešovi z Jeseníku, u Suchánků Jan Jelínek a František Štrampach, oba z Mohelnice, u Hončíků Jiří Fochler ze Zábřehu, u Macháček Jiří Pergel a Vladimír Horák ze Šumperka, u Vejrových Karel Hlaváč a Fr. Knop. U nás, u Mavlerů bydleli oni dva Němci, jejich nadřízení. Celá skupina měla za úkol opravovat železniční koleje, mosty a silnice, poničené válkou.

Sláva Jurajda a Josef Hošek, kteří uměli německy, chodili k nám každé ráno pro pokyny od Němců, co mají ten den za úkol.

Já jsem často chodila za svoji dobrou kamarádkou Věrkou k Suchánkovým, v kterých bydlel František Štrampach, který uměl hezky vyprávět, moc rády jsme ho poslouchaly. K nim také často chodil Jiří Fochler, taky milý a veselý, často se s námi dělil i o to málo, co měl sám na příděl. Nosil nám chléb, marmeládu, sladké pudinky a ovoce.

Po nějaké době Jiří odjel do vojenské letecké školy do Tbilisi, odkud nám poslal tři vojenské trojúhelníkové dopisy a od té doby jsme o něm nic neslyšeli. Ostatní Češi z pracovní čety v Olšince zůstali do té doby, než se přiblížila fronta. Oba Němci, kteří bydleli u nás, v té době rychle odjeli, resp. utekli a pracovní četa se šla u nás na rozlučkové posezení. Tehdy jsem poprvé slyšela české písničky. Ta naše písnička česká, Chaloupky pod horama... a taky českou hymnu.

Po válce, v r. 1947, jsme odjeli do Čech, kde jsme se usídlili v šumavském pohraničí, v Kundratcích u Hartmanic. Odtud jsem pak napsala všem jedenácti Čechům dopisy domů, do jejich rodin. Ozvali se mi všichni mimo tři, kteří nepřežili válku, ale za ně se mi ozvaly jejich rodiny. Dověděla jsem se, že po odjezdu z Olšanky se dostali na západní Volyni do Boratína, kde přečkali frontu a po osvobození Volyně, v dubnu, všichni vstoupili do čsl. armády gen. Ludvíka Svobody. Zúčastnili se bojů o Duklu, části Slovenska a operace Ostravska, někteří se svou jednotkou došli do Prahy. Mnozí byli za odvahu a statečnost vyznamenáni jak čsl., tak sovětskými vyznamenáními. Jak šel čas a život se všim, co s sebou přináší, tak časem naše korespondence s některými ochabla, zůstalo mi přátelství s manželi Hoškoviými z Leštiny a Fochlerovými ze Zábřeha. Několikrát jsme se vzájemně navštívili a neustále si dopisovali. Manželé Hoškovi už mezi námi, bohužel, nejsou, jejich děti žijí v Olomouci.

S manželi Fochlerovými přátelství trvá dodnes, již 65 let. Nikdy nezapomenu na naši první návštěvu u nich v Zábřehu, kdy nás moc hezky Jiří s manželkou Aničkou přivítali v útulném hezkém domku se zahrádkou rozkvetlých bílých lilii. Po celou návštěvu se k nám chovali jako praví Moraváci, i na cestu domů nám Anička napekla cukroví a koláče. Moc jsme vzpomínali na tu špatnou dobu, kdy se s námi Jiří dělil i o chléb, kterého měl sám málo. Takových vzájemných návštěv jak v Přesticích tak v Zábřehu bylo pak několik, ale hlavně jsme si vzhledem ke vzdálenosti našich domovů neustále, celkem pravidelně dopisovali a sdělovali si rodinné starosti i radosti. Fochlerovi vychovali 3 dcery a syna, mají vnučata a pravnoučata a dnes, kdy by si měli spokojeně žít, je provází spousta nemocí, nastřádáných z války. Proč Vám to vlastně všechno píši?

Dostala jsem totiž od Jiřího tzv. „poslední dopis“, a to z olomoucké nemocnice, nad jehož čtením mi proudem tekly slzy a hlavou mi běžely vzpomínky na vše, co už je dávno pryč, ale zapomenout na to nelze. Dopis od Jiřího Vám posílám a prosím o jeho otištění v rámci těchto mých vzpomínek.

Mně je 82 let, jsem již 27 let vdova, mám 2 dcery, 3 vnučata a 3 pravnoučata. Pokud mi můj zdravotní stav dovolí, zúčastňuji se setkávání krajanů v Tachově, velmi se na to vždy těším a moc ráda čtu Váš Zpravodaj.

Děkuji za otištění mého příspěvku, přeji hodně zdraví a úspěchů ve Vaší práci a jsem s pozdravem

Vaše krajanka *Nada Böhmová, Přestice*
ještě „Dopis od Jiřího“ ...

Ahoj *Nada*,

Prošim, že jsem se tak dlouho neozýval. Žel, můj zdravotní stav to nedovolil. Pravá ruka a její třes mi nedovolil napsat čitelný dopis. Jistě Tě zajímá, jak žijeme.

Manželku loni ranilo srdíčko a mě pro změnu letos na jaře. Pak následovalo pět operací v nemocnici v Ostravě. Navíc mám pozůstatky, že se mohu pohybovat jen v doprovodu. To značí, že je konec s cestováním a zatím každého píl roku nás vozí vnučka ze Šumperka ke kardiologovi na kontrolu a pro tablety.

Jinak se zdržujeme oba doma. Posledně jsem byl loni v Ostravě a v Praze. V roce 2000 mě ministr obrany povýšil do hodnosti majora v. v. Co je mi to platné a moje vyznamenání (2 řády, 14 medailí, 6 čestných odznaků), když jsem se zdravím hotov. Piši Ti to proto, abys věděla, proč jsme se tak dlouho neozývali. Přejeme Ti radostné Vánoce a v nastávajícím roce stále zdraví, hodně spokojenosti a sluníčka. Promiň, toto je můj poslední dopis, protože ze zdravotních důvodů nemohu jinak. S pozdravem Jirka

NAŠI JUBILANTI . . .

Region Žatec

Na Moravě-Renaty u Uničova se dožívá v únoru krásného, pozeňnaného věku 100 let pan Václav Jedlička, rodák z Hlinska na Volyni.

Rodina Josefa Parpela z Podbořan a také rodina Musilková ze Žatce mu tímto přejí mnoho zdravíčka a hodně moc božího požehnání do dalších let.

Totéž přeje za žatecký region Kamila Ondrová

Region Tachov

V březnu letošního roku se dožívá významného jubilea 70 let naše členka paní Egermajerová Ludmila z Mariánských Lázní.

Přejeme hodně zdraví, štěstí a životní pohodu do dalších let. Za region Tachov Michlová Alžběta

Region Brno

V prvním pololetí roku 2008 v měsíci lednu již oslavili a dále oslaví svá životní výročí tito členové brněnského regionu.

Leden:

Bryksa Josef z Junkovky 79 let, Bryksová Emilie za Sklíně 72 let, Vitoch Josef z Malované, 88 let, Kučera Josef z Teremna, 87 let, Jaitnerová Eleonora ze Stromovky, 70 let, Vláciha Vladimír z M. Zubovštiny, 55 let, Němec Vladimír ze Zálesí, 88 let a Kübllová Vlasta z Moskovštiny, 68 let.

Únor:

Holc Vladimír z Budky Hubínské, 86 let, Němec Miroslav z Lublínu, 76 let, Štejnara Helena ze Svišćova, 71 let, Iránek Ladislav ze Zálesí, 61 let, Němec Oldřich ze Zálesí, 64 let, Kubový Jaroslav, Rovno, 77 let

Březen:

Kyselová Marie z Teremna, 84 let, Sýkora Antonín ze Senkevičovy, 79 let, Peňazová Vlasta z Omelan, 68 let, Sacharčuk Slavomír z Tvarevič, 69 let, Hájek Jiří z Hostěnic, 76 let, Gruberová Alžběta z Horního Benešova, 60 let

Duben:

Pátková Anna z Moldavy Č., 84 let, Štejnara Vladimír z Kvasilova, 49 let, Žajčová Slavěna z Novostavců, 75 let

Květen:

Kysela Vladimír z Lucku, 82 let, Dobrý Josef z Omelin, 83 let, Šnajder Alexandr z Křemence, 80 let, Hrušková Naděžda ze Sergejevky, 79 let a Chudobová Anna z Libánovky, 72 let

Červen:

Kubínová Marie z Chomoutu, 87 let, Odstrčil Vladimír ze Straklova, 79 let, Kvapil Miroslav z Ostrova, 67 let, Hurt Viktor z Hlinska, 66 let

Všem přejeme vše nejlepší a do dalších let hodně zdraví a spokojenosti.

Za brněnský region Josef Kučera a Miroslav Rejchrt

Region Chomutov:

V prvním čtvrtletí tohoto roku oslaví svá životní jubilea tyto členky našeho regionu:

Únor:

Slavěna Tvrďá ze Zavidova, bytem ve Vrskmani, 80 let a Evženie Dandová z Novokrajeva, bytem Mikulášovice, 80 let

Březen:

Emilie Čepeláková ze Zdobunova, bytem v Mostě, 80 let, Marie Zikmundová z Krošny, bytem Klášterec n. Ohří, 80 let

Do dalších let života hodně zdraví a štěstí všem přeje za region

Jiřina Kačerová a jednatel J. Roller

Region Chomutov:

Dne 22. 2. oslaví paní Věra Báčová své 93 narozeniny. Pochází z Novostavců, nyní bytem Javorník, okr. Jeseník.

Mnoho štěstí a zdraví do dalších let přejí Báčovi

Region Frýdlant v Čechách

V prvním pololetí 2008 se dožívají svých výročí tito naši členové:

Leden:

31 let Bryl Vlastimil z Raspenavy, byt. Frýdlant v Č. 65 let Slivinská-Bacovská Halina ze Záhorce, byt. Frýdlant v Č.

69 let Pospíchalová-Kozáková Růžena z Novosilek, byt. Raspenava

78 let Stříbrný Vladimír z Volkova, byt. Dolní Rašnice 79 let Veselá-Horáčková Evženie z Podvysoké, byt. Raspenava

84 let Blimlová-Kopecká Marie z Ozeran, byt. Vratislavice

86 let Slivinská-Horáčková Anna z Novosilek, byt. Krásný Les

Únor:

78 let Hausmannová-Kadavá Irena z Volkova, byt. Frýdlant v Č.

Březen: 65 let Holečková -Veselá Marie z Liberce, byt. Liberec

67 let Prošek Miroslav z Malované, byt. Frýdlant v Č.

72 let Janda Josef z Volkova, byt. Hajniště

Duben:

55 let Šimek Miloš z Raspenavy, byt. Raspenava

64 let Zadražilová-Gažová Antonie ze Sofievky, byt. Frýdlant v Č.

73 let Veselá-Kovalčíková Eliška z Kojetína, byt. Mimoň

75 let Vlasáková-Benešová Libuše z Volkova, byt. Liberec

88 let Král Vladislav ze Žlábku, byt. Frýdlant v Č.

Květen:

71 let Janíčková-Žáčková Bohumila z Kozina, byt. Raspenava

72 let Juklíček Alexandr z Vrby, byt. Hejnice a Kohoutová-Jirkovská Drahomíra z Volkova, byt. Liberec

76 let Šnajdr Evžen z Volkova, byt. Jindřichovice p. S. a Tylichtr Josef z Novosilek, byt. Křižany

87 let Jeszinková Žofie ze Sofievky, byt. Raspenava

Červen:

65 let Žáček Jiří z Kozina, byt. Raspenava

Všem jubilantům blahopřejeme a do dalších let přejeme zdraví, štěstí a pohodu

Za region Frýdlant

Ludmila Milická a Růžena Pospíchalová

Děkují za připomenutí přání, které opětuji redaktorka.

Region Olomouc

V prvním pololetí slaví v tomto regionu jubilea tito členové:

Leden:

83 let Václavíková Břetislava z Moldavy, byt. Olomouc

80 let Vávrová Břetislava z Podcurkova, byt. Březce

74 let Macoun Josef, Moldava, byt. Hněvotín

53 let Soušková Emilie z Ústí nad Orlicí, byt. Toveř

Únor:

83 let Ciglová Olga z Moldavy, byt. Slavonín

69 let Kočí Vlastimil z Moskovštiny, byt. Hněvotín

68 let Špíchal Václav z Kurdybáně, byt. Březce

Březen:

83 let Nováková Marie z Moldavy, byt. Nedvězí

76 let Hryzobilová Emilie z Moldavy, byt. Hněvotín

72 let Šulc Josef z Moldavy, byt. Olomouc

71 let Kufecová Emilie z Moldavy, byt. Město Albrechtice

59 let Novák Václav z Posluchova, byt. Olomouc a Vejasuk Vlastimil z Ulbarova, Olomouc

Duben:

82 let Haltuchová Marie z Dlouhého Pole, byt. Sušany

70 let Skalka Josef z Veselí n. Lužnicí, byt. Loučky

69 let Rejsková Miluše z Klatov, byt. Přerov

66 let Turková Božena z Moldavy, byt. Medlov

Květen:

80 let Pospíšilová Marie z Podcurkova, byt. Olomouc

79 let Bouzková Emilie z Moldavy, byt. Grygov, Cibulka Míkuláš z Řitkova, byt. Skačtice

76 let Dudková Anna z Kurdybáně, byt. Dub nad Moravou

64 let Procházková Emilie z Moldavy, byt. Hněvotín

32 let Procházková Miluše z Hněvotína, byt. Olomouc

Červen:

60 let Wágnerová Anna z Osoblavy, byt. Hněvotín

54 let Nováková Marie z Přerova, byt. Olomouc

Všem našim jubilantům přejí členové výboru regionu další šťastná léta, prožitá ve zdraví a pohodě.

Za výbor regionu Polák Vladimír

Všem jubilantům blahopřeje i redakce Zpravodaje

NAŠE ŘADY OPUSTILI . . .

Region Chomutov

16. ledna 2008 zemřela náhle ve věku nedožitých 78 let členka našeho regionu paní Antonie Linhartová z Omelanštiny na Volyni, bytem v Čejkovicích u Žatce. Upřímnou soustrast rodině vyjadřuje za region

Jiřina Kačerová a jednatel Josef Roller

Region Teplice

17. prosince 2007 zemřel po dlouhé nemoci p. Václav Hrdlička ve věku 81 let.

Rodina děkuje všem, kteří tichou vzpomínkou uctí jeho památku.

Region Sternberk

Koncem ledna 2008 zemřel pan Josef Dolejš. Pocházel z Curkova, bytem ve Sternberku.

Čest jeho památce!

Zprávu podává za region Viktor Ráža

Všem pozůstalým projevuje svou účast i redakce Zpravodaje

Zprávu podává za region Viktor Ráža

Všem pozůstalým projevuje svou účast i redakce Zpravodaje

Příspěvky na tiskový fond

Leden 2008

Zdeňka Šreková, Fulnek, 100 Kč

Region Chomutov:

Zdeňka Vlnatá, Nová Role, 50 Kč, manželé Kalíkové, Most, 400 Kč a Libuše Hryzobilová, Malé Křhovice, 50 Kč

Region Šumperk:

Věra Kucharčíková, Nový Malín, 200 Kč

Region Praha:

Zbigniew Wojcieszek, Warszawa, 1000 Kč, Jaroslava Filandrova, Klánovice, 150 Kč, Emilie Vránová, Černošice, 50 Kč, Soňa Palková, Moravský Beroun, 50 Kč, Viktor Vígner, Tábor, 50 Kč, J. H., Praha, 3 150 Kč, Vladimír Jeníček, Žinkovy, 500 Kč

Moravskoslezský region:

Ludmila Tkadlecová, Krmelín, 200 Kč

Region Žatec:

Jiřina Skalická, Žatec, 100 Kč, Anna Vránová, Razice, 100 Kč, Josef Pápel, Podbořany, 100 Kč, Jindřich Fiala, Klášterec, 100 Kč a Josef Holc, Žatec, 200 Kč

Region Frýdlant:

Josef Lindr, Teplice, 200 Kč

Všem dárcům ze srdce děkujeme. Redakce a SČVP

Uzavření stížností na Cestovní agenturu PANCEST

Předsednictvo celostátního výboru (PCV) v červnu 2007 ustavilo komisi pro prověření a vyřešení stížností mnohých účastníků zájezdu na Cestovní agenturu PANCEST, která zajišťovala autobusový zájezd do města Rovno na odhalení Pomníku volyňským Čechům. Komise na základě písemných podkladů vyžádaných od majitelky CA PANCEST, od ředitele hotelu TURIST a od orgánů magistrátu v městě Rovno provedla několik osobních jednání s majitelkou CA PANCEST. Na základě výsledků těchto jednání komise předsednictvu celostátního výboru na jeho zasedání dne 16. ledna 2008 doporučila, aby další zájezdy na Volyn zajišťované orgány SČVP, nebyly zadávány cestovní CA PANCEST. PCV tento závěr odsouhlasilo a přijalo jako své závazné rozhodnutí.

Předsednictvo celostátního výboru.

Důležité upozornění! Jelikož se množí dotazy dárců na název a číslo konta Sdružení, rozhodli jsme se, že tento údaj budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje.

Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. Číslo konta: 000000-1937591369/0800, Čs spořitelna a.s. - Rytiřská 29, Praha 1. Dary můžete posílat i na adresu

hospodářky Sdružení: Marie Nečasová, Svidnická 509, 181 00 Praha 8, tel.: 233 550 070. Prosíme čtenáře, aby nás neupomínali o zveřejnění darů - dary můžeme uveřejnit

teprve po obdržení účetního dokladu!! Krajané! Nepošílejte v žádném případě peněžní dary na adresu redaktorky! Díky za pochopení. Záležitosti týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy toho se týkající zasílejte na adresu: Antonie Kramná, ul. Černého 513/5, 182 00 Praha 8,

Tiráž: Zpravodaj vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají jejich autoři. Vychází jako občasník. Šéfredaktor: Věra Latzelová. Příspěvky nejsou honorovány, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte do 3. každého měsíce na adresu: Věra Latzelová, Slapská 1910/6,

100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Česká pošta, s.p. odštěpným závodem Praha č.j.nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995. Toto číslo vyšlo: 22. 02. 2008

Úvod

V týdeníku INSTINKT č.24/2007 Ondřej Nezbeda uveřejnil rozhovor se spisovatelem, novinářem a nyní také dramatikem **Jáchymem Topolem**, kterou nazval *Civilizují se (v divočině)*. Tématem je Topolova kniha *Supemarket sovětských hrdinů* a z ní část, popisující autorovu výpravu s kamarády na dukelské bojiště.

Čech z Volyně Vít Palla z Mohelnice výroky J. Topola, uvedené v tomto rozhovoru odsoudil jako necitlivé a posměšné a redakce INSTINKTU to otiskla. Ve ZPRAVODAJI č. 9/2007 bylo uveřejněno vystoupení frontové zdravotnice a nyní zasloužilé funkcionářky SČVP na setkání přímých účastníků v objektu ministerstva obrany u příležitosti 63. výročí bojů o Duklu. Plk.v.v. Irena Malinská část svého projevu věnovala kritice pohledu pana Topola a citovala pasáže z obou uvedených pramenů.

Mnozí z vás, vážení čtenáři, jste zaslali redakci ZPRAVODAJE a některým funkcionářům písemné i telefonické **připomínky velmi kritické, rozhořčené, až nepublikovatelné**. Záměrně nebyly publikovány — nešlo přece o to nespokojenost rozvířovat, ale najít účinný způsob řešení. Funkcionáři SČVP a ČsOL se radili i s náměstkem ministra obrany, se známými redaktory deníků a dalšími zkušenými lidmi a došli k závěru, že nemá smysl usilovat o nějaké omluvy redakcí nebo vydavatelů či autorů.

Uvědomili jsme si, že J. Topol buď osudy volyňských Čechů a Podkarpatských Rusínů asi **nezná**, když tvrdí, že byli „vytaženi odněkud z Mordoru“ a vytvořili „trestaneckou armádu“, či „opravdu sílenou grupu“ (míně 1. čs. armádní sbor v SSSR a citace jsou z obou publikací, protože poskytovatel rozhovoru má právo a morální povinnost své výroky před uveřejněním autorizovat). Druhá, spíše teoretická možnost by byla, že osudy těchto lidí **zná** a vědomě je takto zkresluje. Tato

druhá možnost byla pro nás u českého spisovatele nepředstavitelná. **Proto jsme usilovali o setkání s autorem**, abychom mu poskytli alespoň základní historická fakta a informace o volyňských Čechích, případně o Podkarpatských Rusínech..

Student pardubické univerzity **Karel Štusák**, který se opravdově zajímá nejen o historii našeho odboje, včetně účasti volyňských Čechů, ale je také čilým přispěvatelem do listu *Národní osvobození*, zprostředkoval spojení mezi J. Topolem a jednatelem SČVP. J. Topol se vrátil po dlouhé době ze zahraničních cest (museli jsme čekat a vyčtenáři s námi) a s jednatelem SČVP se ihned telefonicky dohodli na osobním setkání s některými funkcionáři aby, podle jeho slov, „se vysvětlilo toto nedorozumění“. S nadějí jsme očekávali odpoledne 4. ledna 2008. S J. Topolem jednali (podle abecedy): Hofman Jiří, Malinská Irena, Rejchrt Oldřich, Žáková Miloslava a přítomen byl Štusák Karel. Diskuse trvala asi tři hodiny a její součástí byly také informace o osudech volyňských Čechů a Čechů z Volyně. Autorovi jsme **předali jako soukromý osobní dar publikace: Přehled literatury s volyňskou tematikou, Volyňští Češi v prvním a druhém odboji, Historická mapa českého osídlení na Volyni, článek Český Malin — Lidice volyňských Čechů** včetně fotografií *Pomníků zahynulých v Českém a v Ukrajinském Malině*, **ukázali** jsme mu třídílné *Dějiny volyňských Čechů*. Seznamování s literaturou jsme doprovázeli improvizovaným vyprávěním o některých kritických okamžicích svého života a informacemi o aktivitách k 60. výročí návratu volyňských Čechů do staré vlasti (pomníky v Rovně a v Žatci). Na závěr tohoto setkání jsme se společně dohodli, že J. Topol napíše vysvětlující článek do ZPRAVODAJE. Článek je doslova uveden níže a čtenář nechť sám posoudí, zda se nám záměr přiblížit autorovi historická fakta o volyňských Čechích podařil.

Článek J. Topola. (Autor ho dodal elektronicky — je autentický).

Ve Zpravodaji (9/2007) se v příspěvku paní Ireny Malínské dočítám, že „neofašistům se bude určitě zamlouvat“ moje kniha *Supemarket sovětských hrdinů*. Tak tohle je šok. Knihy, byť jen dotýkající se historie 2. světové války, které se zamlouvají neofašistům, patří podle mě na smetišť a jejich autoři do basy.

A tak čtu pasáže, které paní Malínskou pobouřily, pořád dokola, ale nakonec si nemohu pomoci: myslím, že svůj odsudek pořádně přehnal. Jsem přesvědčen, že paní Malinská, kterou jsem měl nedávno tu čest osobně poznat a které si – jako inteligentní dámy i účastnice bojů o Duklu – nesmírně vážím, četla můj text jen velmi zběžně. Zde je odstavec, který ji nejvíce pobouřil: „Němci zběsilou armádu nechtěli pustit dál. Ani když prošla Karpatama. Domnívali se, že za Svobodovou armádou jdou hordy. Tady se rozhodli zůstat. Bránit západ proti Tatarům.“ Paní Malinská se mi vysmívá: „Pan spisovatel nezná dějiny a zeměpis, když si českou menšinu v Polsku plete s Tatory.“ Já si ale Čechy s Tatory nepletu ani náhodou! Myslím, že při pozornějším čtení je jasné, že uvedený odstavec je pokusem o sondu do **německého** myšlení té doby. Vycházím přitom z tehdejšího nacistického tisku i deníků německých vojáků, pobytých na Dukle, jejichž části ve své knize *Apokalypsa v Karpatech*, uvedl historik Karel Richter. Také z dokumentárního filmu *Dukla, krev a mýtus*, od režiséra Petra Hviždě, kde hovoří účastníci bojů, naši i Němci. A mnohý historik či pamětník by se mnou jistě souhlasil: někteří němečtí vojáci byli fanatici, kteří sami sebe považovali za zachránce západní civilizace a útočící Sověty a jejich spojence měli za barbary – Tatory.

Když jsem tento úryvek asi před dvěma týdny četl studentům gymnázia v Prachaticích a poté v Rychnově nad Kněžnou – ani jednoho ze studentů vůbec **nenapadlo**, že bych se jako autor ztotožňoval s německou stranou. Také se domnívám, že některé studenty text zaujal, protože je psán současným, jim blízkým jazykem. Uznávám, že tento „neučesaný“ jazyk může leckoho zarazit i pobouřit. Ale jak se dnes mluví? Určitě ne podle Pravidel českého pravopisu. Jazyk je živý, neustále se mění a starší generaci vždy připadá, že ta mladší je vulgárnější. Může se nám to líbit nebo ne, ale tak to prostě je.

Mnohé výrazy, které pobouřili účastníci bojů, paní Malínskou, jako třeba: „zběsilá armáda“, připadaly studentům docela obyčejné. Jako zběsilí bojovníci jsou v literatuře přece popisováni třeba vikingové, indiáni, či antičtí hrdinové anebo středověcí rytíři, proč ne bojovníci Svobodovi armády? Přece sami už dávno vešli do literatury, legend, jejich boje se staly námětem filmů. A pokud píšu: „trestanecká armáda“, tak samozřejmě narážím na tisíce našich vojáků, kteří byli uvězněni v lágrech v Sovětském svazu, o čemž se muselo desítky let mlčet. A slovo „trestanec“ ve století nacistických a sovětských táborů, plných politicky, národnostně, či třídně „závadných“ lidí, přece naprosto neznamená „zločinec.“

Na cestu Dukelským průsmekem jsme se, během 60. výročí bojů, s přáteli vydali, protože činy našich veteránů nesmírně obdivujeme. Ano, pili jsem kořalku a žvanili, spali v dešti v lese, vyhýbali se minovým polím a brodili se bahnem na místa dávných bojů. Chápu, že někomu to může připadat neucitlivé, ale takováhle cesta nám, partě bývalých trampů, přišla přirozenější, než to někdejší povinné svázení školních dětí autobusy. Jako kluk jsem ve škole slyšel jen o sovětských osvoboditelích a našich z Buzuluku. Nyní jako by vládlo mínění, že snad bojovali jen letci v Anglii. Brzy bude uveden film o Tobruku, tak to zas bude vypadat, že Čechoslováci proti Hitlerovi válčili jen v afrických pouštích. Středím ideologií a mód se ale nikdo nesmí nechat zmást. Jsem šťasten, že každý obyvatel České republiky může být hrdý na bojovníky, kteří vzdorovali zlu a myslím, že už je celkem jedno, zda to byli partyzáni, vojáci pravidelné armády, vězni v protinacistickém podzemí táborů smrti anebo třeba zpravodajci v týlu nepřítele. Svým textem jsem chtěl na Duklu, důležitou kapitolu našich dějin, znovu upozornit a to především mladé čtenáře. Udělal jsem svým způsobem a svým slohem, který se samozřejmě nemůže líbit všem.

Každého, kdo se cítí být pohoršen mými výrazy, které paní Malínská považuje za „ohyzdné,“ odkazují na knihu *Úctování s časem*, bývalého trestance gulagu, generála Michala Kričfalušeho. Takto Kričfaluš popisuje chvíle před útokem na Rudu u Bílé Cerekve: „Mackaňuk se snažil v duších vojáků rozdmýchat nadšení. Jenže nebyla chvíle příhodná pro nadnesená slova. A tak se chlapi utrhovali, ať jde do prdele a nechá si kecy na jindy. Posilňovali se vodkou a čekali na rozkaz k útoku, aby dobyli tu zatracenou Rudu a mohli se konečně nažrat a v teple vychrápat.“ Zde je důkaz, že naši vojáci určitě nemluvili jako slečinky z penzionátu. Chápu ale, že co je dovoleno Jovovi, není dovoleno volovi. Něco si může dovolit napsat voják, ostřílený v bitvách, ale od autora, který v době války ještě dávno nebyl na světě, to možná zní jako drzost. Pokud jsem se ale paní Malínskou či kohokoliv z veteránů, svým textem urazil, neudělal jsem to úmyslně. Pokud se někteří účastníci bojů cítí mým textem dotčeni, je mi to líto, ale považuji to za omyl.

A všem se omlouvám.

Jáchym Topol

Závěr.

Co říci závěrem? Volyňští Češi, účastníci bojů v Dukelském průsmeku, jejich rodinní příslušníci (zejména těch, kteří tam položili své životy) a mnozí jiní se cítí rozhořčení a pobouřeni autorovou reportáží z dukelského bojiště i rozhovorem pro týdeník INSTINKT. Rozjítření mezi volyňskými Čechy vyvolaly zejména použité výrazy i styl, jakým spisovatel líčí posláni bojových jednotek 1. armádního sboru v SSSR. Jeho dvoutřetinovou část tvořili vojáci české menšiny na Volyni. Její muži a ženy šli do smrtelných střetů dobrovolně, bezelstně a určitě ne jako Stalinovi agenti komunismu. Krvavá daň těchto bojovníků byla obrovská, zahynul každý sedmý. Rozhodně nebojovali za bolševismus, takže proč autor známé „údolí smrti“ nazval „posvátné místo bolševizmu“?

Věříme, že autorovým záměrem nebylo někoho urážet. Nicméně některé formulace a jejich spojení jsou voleny tak nešťastně, že není vždy jen vinou čtenáře, že vyznívají jinak, než byly míněny (např. postoje k bojovníkům 1. armádního sboru, které mají patřit nacistickým fanatikům, při čtení navozují dojem, že jde o názor autora).

Styl reportáže svědčí o tom, že autor se soustředí především na svůj citový zážitek a jeho dramatické vyjádření a příliš se nezamýšlí nad tím, zda tento jeho prožitek odpovídá historické skutečnosti. Proto jeho závěry a formulace jsou někdy matoucí. To je nejen ke škodě válečných veteránů 1. čs. armádního sboru, ale

Redakčně připravil J. Hofman.

zejména ke škodě mladé čtenářské obce, která o skutečné historii těchto bojů nic neví a kterou autor, podle svých slov, **proto** chtěl oslovit především.

Na druhé straně je nutno ocenit spisovatelovu snahu po poznání břemene dukelského bojiště tím, že prošel místa tvrdých bojů, probrodil se rozbahněnými pasekami, nocoval v dešti v lese (ani tu kořalku v té situaci mu nelze vyčítat stejně jako lidový jazyk. Jen ta minová pole již tam nebyla, protože ještě pět let po válce při jejich odstraňování zahynuli mnozí frontovní ženisté).

Knih (jako ostatně mnohá umělecká díla) vypovídá více o autorovi než o událostech o kterých píše.

Z autorova vyjádření pro Zpravodaj SČVP můžeme usuzovat, že naše rozjítření přijal s pochopením, když píše, že pokud kohokoliv z veteránů svým textem urazil, neudělal to úmyslně, je mu to líto, ale považuje to za omyl a všem se omlouvá. Uznání si zasluhuje rovněž autorovo vyznání zformulované do vět začínajících: „*Jsem šťasten, že každý obyvatel České republiky může být hrdý na bojovníky, kteří vzdorovali zlu.. atd.*“

Prosíme čtenáře, aby tento náš závěr považovali za závěr diskuse k reportáži Jáchyma Topola *Supermarket sovětských hrdinů* (tak se prý skutečně jmenuje jeden velkoobchod na Slovensku. Co má ale společného s dukelským bojištěm, nevíme). Věříme, že pan Topol si časem přečte publikace o volyňských Čechích, které jsme mu věnovali, a **pokud by si přál prohloubit své znalosti osobním stykem, jsme mu k dispozici.**

Zpracovali: Hofman J., Malínská I., Rejchrt O., Žáková M.
Schválilo předsednictvo CV 13.2.2008.